04/11/2019

Η απελευθέρωση της Σιάτιστας

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Η 4η Νοεμβρίου 1912 είναι η ημέρα κατά την οποία ο Ελληνικός Στρατός έγραψε με το αίμα του το ηρωικό έπος της Σιάτιστας. Τότε με την βοήθεια των γενναιόψυχων και ενθουσιωδών προμάχων της ελευθερίας της πατρίδος των Σιατιστινών κατενίκησε την Τουρκική στρατιά του Μεχμέτ Πασά.

Ήταν Παρασκευή 2 Νοεμβρίου 1912 κατά την οποία συγκροτήθηκε στη Λειψίστα (σημερινή Νεάπολη) από το Επιτελείο της Τουρκικής Στρατιάς πολεμικό συμβούλιο και ο αρχηγός αυτού έστειλε στη Σιάτιστα τον πρόκριτο του τουρκικού χωριού Βρογγίστας (το σημερινό Καλονέρι) Οσμάν Μπάτσαρο για να φέρει το παρακάτω έγγραφο: «Προς τον λαόν της Σιατίστης. Αύριον πρωί 3 Νοεμβρίου να αποστείλετε πέντε προκρίτους για να παραδώσετε την πόλιν, άλλως θα βαδίσω εναντίον αυτής και θα την βομβαρδίσω. Μεχμέτ Πασάς, Γενικός Αρχηγός Στρατού».

Το τελεσίγραφο σκόρπισε στους 45.000 πρόσφυγες από τα περίχωρα βουβούς και θλιβερούς συλλογισμούς.

Οι πρόκριτοι, συμφωνώντας και με τη γνώμη του αρχηγού Κατεχάκη ζήτησαν λίγη προθεσμία να σκεφθούν και δήλωσαν πως την απάντηση θα την έφερνε την

επόμενη ημέρα μια επιτροπή της πόλεως που θα συζητούσε τους όρους της παραδόσεως με τον Πασά.

Πριν φθάσει ο Οσμάν στον Μεχμέτ οι αγγελιοφόροι που είχαν πάει στην Κοζάνη για να ζητήσουν ενισχύσεις επέστρεψαν αγγέλοντας πως πλησίαζε στη Σιάτιστα ο Ηπειρώτης συνταγματάρχης Ηπίτης με στρατό και πυροβόλα, ο Αλέξανδρος Ρώμας και ο ενθουσιώδης ποιητής Λορέντζος Μαβίλης με τμήμα Γαριβαλδινών, ο λόχος των δασκάλων της Κρήτης, μαθητές της σχολής Ευελπίδων στους οποίους υπήρχε και ο γιος του Παύλου Μελά Μιχαήλ (Μίκης), το σώμα του Γεωργίου Καπιτσίνη, πολλά κρητικά σώματα με αρχηγούς τον Γεώργιο Παπαδόπτερο, Παναγιώτη Φιωτάκη, Μιχαήλ Τσόντο και άλλους πολλούς.

Στη 1:00 το μεσημέρι της βροχερής και ανταριασμένης Κυριακής 4ης Νοεμβρίου 1912 οι Έλληνες πολεμιστές βρίσκονταν στις θέσεις που είχαν ορίσει οι αρχηγοί τους και περίμεναν. Η πρώτη σύγκρουση γίνεται στο βουνό Γκραντίστι και ήταν αιματηρή. Εδώ πέφτουν ηρωικά ο κρητικός δάσκαλος Φιωτάκης, ο αρχηγός Καπιτσίνης και ο εύελπις Παπαδόπτερος και τραυματίζεται βαριά ο Σιατιστινός Ηρακλής Γκιουλέκας. Με το αριθ. 483/1969 Β.Δ. το βουνό Γκραντίστι ονομάστηκε Καπιτσίνη.

Η συμβολή των Κρητών στη μάχη της Σιάτιστας υπήρξε μεγάλη. Πολλά από τα τέκνα της εθελοντικά είχαν προστρέξει στην αγωνιζόμενη Μακεδονία, όπου εκτέλεσαν πιστά και αθόρυβα το καθήκον τους. Τιμή και δόξα σ’ αυτά και σ’ όλα τ’ άλλα αδέλφια μας των άλλων περιοχών που πότισαν με το αίμα τους τα χώματα της Σιάτιστας.

Οι Σιατιστινοί και οι λοιποί κάτοικοι των περιχώρων θα στρέφουν πάντοτε ευλαβικά και με μεγάλη ευγνωμοσύνη την σκέψη τους προς τους μεγάλους εκείνους νεκρούς.

Η μάχη υπήρξε πολύ φονική. Οι Τούρκοι είχαν 400 νεκρούς και τραυματίες, ενώ εμείς είχαμε 70 νεκρούς. Την επόμενη μέρα η Σιάτιστα έθαψε με τιμές τους νεκρούς της, περιποιήθηκε σαν μάνα στοργική τους τραυματίες και φιλοξένησε τους γενναίους που την έσωσαν από τον όλεθρο, όπως το πατριωτικό χρέος επιβάλλει να γίνεται για τους σωτήρες «των βωμών και εστιών».

Για τη μάχη της Σιάτιστας, που υπήρξε σταθμός στην ιστορία του ελληνικού έθνους, ο στρατηγός Νικόλαος Κλαδάς, διοικητής της πυροβολαρχίας κατά τη μάχη της 4ης Νοεμβρίου, γράφει τα εξής στις πολεμικές του αναμνήσεις: «Η μάχη της Σιατίστης είναι μοναδική εις το είδος της κατά τους Βαλκανικούς Πολέμους, και η νικηφόρος έκβασις τα μέγιστα συνετέλεσε όχι μόνον εις την σωτηρίαν της

πόλεως Σιατίστης και των εν αυτή καταφυγόντων πολλών χιλιάδων προσφύγων γυναικοπαίδων, αλλά και εις έγκαιρον προέλασιν του Ελληνικού Στρατού προς κατάληψιν της Θεσσαλονίκης».

Ο δε Μιχαήλ Αναστασάκης γιατρός αρχηγός των εθελοντών Κισσαμιτών Κρητών, που έλαβε μέρος στη μάχη της Σιάτιστας και τραυματίστηκε σ' αυτήν, γράφει μεταξύ των άλλων και τα εξής αξιοπρόσεκτα στις ιστορικές του αφηγήσεις του 1912: «Εάν η Σιάτιστα έπιπτε, τα όρια του Ελληνικού Κράτους θα ήσαν νοτιώτερον της Φλωρίνης».

Το μεγαλούργημα αυτό των Σιατιστινών θα μαρτυρεί στους αιώνες την άφθαρτη δόξα της Σιάτιστας και ότι στους βράχους η ελευθερία είναι τόσο βαθιά ριζωμένη, ώστε είναι αδύνατο να βρεθεί εχθρός που να είναι ικανός να την ξεριζώσει, όσο ισχυρός και αν είναι.

Γεώργιος Μ. Μπόντας

Τέως διευθυντής της Μανουσείου Δημόσιας Βιβλιοθήκης Σιάτιστας – Λαογράφος

Πηγή: agiosdimitriossiatistas.gr.